

Onderzoekproject

Titel: De menselijke geest als goddelijke afbeelding volgens de heilige Augustinus

Samenvatting

Dit onderzoek is een diepgaande analyse van St. Augustinus' (354 -420) uiteenzetting van de menselijke geest (Lt. *mens*) als afbeelding van de Heilige Drie-eenheid, die gebaseerd is op zijn exegese van Genesis (1:26-27).¹ Vergelijkbare thema's over de menselijke ziel door de Neo-Platonist Plotinus (204/5-270) worden bestudeerd met als doel Augustinus' verhouding met Plotinus vast te stellen in het kader van de intellectuele ontwikkeling van de kerkvader. Hierbij zijn ook zijn jongere jaren als toehoorder van het Manicheïsme van belang.

Beschrijving

Augustinus' interpretatie van Genesis 1:26-27 vormt de spil van zijn verlossingsleer, van hoe men naar God terugkeert en zich met Hem verenigt door zich te ontwikkelen tot 'het ware zelf', dat wil zeggen, een ware gelijkenis van de Heilige Triniteit. Kern van dit onderzoek is Augustinus' uiteenzetting van de menselijke geest als *imago dei*. Nadruk wordt gelegd op Augustinus' intuïtieve portrettering van *mens*, het intellect, en ook van *memoria*, het geheugen, die samen dynamische 'triniteiten' in de menselijke geest vormen. Wanneer die triniteiten tot volmaakte functionering worden ontwikkeld, zullen ze uiteindelijk de transcendent Heilige Drie-Eenheid weerspiegelen. Augustinus' definitie van waarheid en theorie van kennis maken deel uit van zijn exegese en versterken zijn verdediging van hoe we geleidelijk 'herschappen' kunnen worden door het Woord van God, de Schepper, met behulp van goddelijke genade.

Mijn onderzoek richt zich ook op het bepalen van Augustinus' relatie met Plotinus en het evalueren van de impact van die Neo-Platonist's wijsbegeerte op de verschillende ontwikkelingsfasen van Augustinus' leer van het *imago dei*. In dat kader zal ik vergelijkbare theorieën in Plotinus' *Enneaden* behandelen, zoals zijn theorie van de Ideeën, van de menselijke geest als afbeelding van het hypostase *Nous* en de *Logos*, de opstijging naar het Ene en de realisatie van 'het ware zelf.' De vraag hier is: welke begrippen heeft Augustinus van Plotinus' filosofie geleend om zijn *imago dei* leer te onderbouwen? Waar precies houdt zijn exegese op 'platonistisch' te zijn en begint die 'bijbels' te worden?

Daarnaast behandel ik de Manichese exegese van de bijbelse verzen Gen 1:26-27 die Augustinus afwees en verbeterde. Ik zal in dit onderzoek aantonen hoe de ideeën van Plotinus en Mani Augustinus motiveerden om zijn leerstelsel aan te scherpen. Daardoor wist hij zowel een eigenzinnige filosofische en psychologische antropologie als een inspirerende theologische leer te produceren.

---

¹ Genesis 1:26. "En God zei 'Nu gaan Wij de mens maken, als beeld van Ons op Ons gelijkend'..." 1:27: "En God schiep de mens als zijn beeld..." (Willibrordvertaling, 1995.)